

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางแก้ปัญหาการเก็บเกี่ยวและการจำหน่ายลำไยสดของเกษตรกร ตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการศึกษา เพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. บริบทของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
2. ปัญหาการเก็บเกี่ยวลำไยสด
3. ปัญหาการจำหน่ายลำไยสด
4. เงื่อนไขที่ทำให้เกิดปัญหาการเก็บเกี่ยวและจำหน่ายลำไยสด
5. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการเก็บเกี่ยวและจำหน่ายลำไยสด

4.1 บริบทของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

4.1.1 ลักษณะทางกายภาพของตำบลขัวมุง สภาพทั่วไป

ตำบลขัวมุง ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางทิศ ตะวันออกเฉียงใต้ของที่ว่าการอำเภอสารภี และห่างจากที่ว่าการอำเภอสารภี ระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ 12 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 10.75 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,447 ไร่ จำแนกเป็น

พื้นที่อยู่อาศัย จำนวน 1,325 ไร่

พื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 5,010 ไร่

พื้นที่สาธารณะประโยชน์ จำนวน 112 ไร่

มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ

ติดต่อกับ

ตำบลคอนแก้ว อำเภอสารภี

ทิศใต้

ติดต่อกับ

ตำบลสันทราย อำเภอสารภี

ทิศตะวันออก

ติดต่อกับ

ตำบลท่ากว้าง อำเภอสารภี

ทิศตะวันตก

ติดต่อกับ

ตำบลสบแม่ข่า อำเภอหางดง

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพอากาศค่อนข้างเย็นเกือบตลอดปี มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 25 องศาเซลเซียส โดยมี อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 38 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20 องศาเซลเซียส ซึ่งเหมาะสมกับการ เจริญเติบโตของลำไย ที่ต้องการอุณหภูมิต่ำประมาณ 20-25 องศาเซลเซียส ในการเจริญเติบโต และ ต้องการอุณหภูมิต่ำประมาณ 15-22 องศาเซลเซียส ช่วงก่อนการออกดอก นานประมาณ 8-10 สัปดาห์

ลักษณะดิน

เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ดินเป็นดินร่วนปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม รวมถึงลำไย ลำไยเป็นพืชที่ต้องการดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงถึงปานกลาง คือ ตั้งแต่ดินร่วนปนทราย ร่วนปนเหนียวหรืออาจจะเป็นดินเหนียวก็ได้

แหล่งน้ำ

ตำบลขัวมุง เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ดินแม่น้ำปิง และระบบคลองชลประทาน ไหลผ่านตลอดทั้งตำบล มีบ่อน้ำตื้น จำนวน 963 บ่อ บ่อบาดาลส่วนบุคคล 792 บ่อ ระบบชลประทาน 2 บ่อ ลำเหมือง คลอง 10 บ่อ ทำให้มีระบบน้ำที่ดี ส่งผลให้มีความชื้นในดินสูง เพราะลำไยต้องการความชื้นในดินสูง ช่วงที่ดอกกำลังจะบาน ถ้าช่วงนี้ขาดความชื้นในดิน ดอกที่ออกมามักจะแห้งหรือต้นที่ออกดอกแล้วจะร่วง

4.1.2 โครงสร้างประชากร

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขัวมุงมี 1,964 ครัวเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ย 180 ครัวเรือน ต่อตารางกิโลเมตร มีประชากร รวมทั้งสิ้น 5,500 คน (ตาราง ที่ 9) ความหนาแน่นเฉลี่ย 512 คนต่อ ตารางกิโลเมตร แยกเป็นชาย 2,654 คน แยกเป็นหญิง 2,846 คน (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 9 ประชากรและครัวเรือน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านป่าเคื่อ	242	282	333	615
2	บ้านสันทรายก้อม	195	262	296	558
3	บ้านปากเหมือง	130	178	203	381
4	บ้านท่ามะโอ	236	300	301	601
5	บ้านข้าวมุง	185	270	248	518
6	บ้านหัวดง	182	232	250	482
7	บ้านหัวดง	165	218	261	479
8	บ้านไร่ดง	266	421	399	820
9	บ้านเคื่องกเหนือ	196	264	303	567
10	บ้านเคื่องกใต้	167	277	252	479
	รวมทั้งสิ้น	1,964	2,654	2,846	5,500

ตารางที่ 10 ประชากรแยกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุประชากร	เพศชาย (คน)	เพศหญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	12	7	19
1 ปีเต็ม – 2 ปี	39	29	68
3 ปีเต็ม – 5 ปี	57	68	125
6 ปีเต็ม – 11 ปี	145	150	295
12 ปีเต็ม – 14 ปี	126	138	264
15 ปีเต็ม – 17 ปี	134	99	233
18 ปีเต็ม – 49 ปี	1,302	1,356	2,658
50 ปีเต็ม – 60 ปีเต็ม	398	483	881
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	441	416	957
รวมทั้งหมด	2,654	2,846	5,500

4.1.3 เศรษฐกิจ

ประชากรในตำบลขัวมุงส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร พืชหลักที่ปลูกคือลำไย และมีการปลูกพืชแซมได้แก่ ผักชีฝรั่ง พริก

4.1.4 สังคมและวัฒนธรรม

ในพื้นที่ตำบลขัวมุง มีวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญและมีลักษณะการดำรงชีวิตของประชาชนเหมือนชาวเชียงใหม่ทั่วไป ซึ่งประเพณีที่สำคัญได้แก่ เดือนเมษายนหรือเดือนเจ็ด ตามการนับเดือนของชาวล้านนา มีประเพณีที่โดดเด่นคือประเพณีสงกรานต์ รดน้ำดำหัว

ประเพณีหรือความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำอาชีพเกษตรกรผู้ปลูกลำไยคือ การเลี้ยงผีหรือเลี้ยงเจ้าที่ โดยเกษตรกรผู้ปลูกลำไย หรือพ่อค้าเหมาสวนจะทำการเลี้ยงผี หรือเจ้าที่ที่ปลูกรักษาสวนลำไยในปีการผลิตที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ปริมาณมากและมีกำไร เพราะเชื่อว่าเจ้าที่เจ้าทางช่วยให้ผลผลิตออกมากและได้กำไรมาก แต่ปัจจุบันไม่ค่อยพบเห็นเพราะราคาผลผลิตลำไยตกต่ำ ทำให้เกษตรกรได้กำไรน้อย

4.1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

สำนักงานเกษตรอำเภอ มีหน้าที่ในการให้ความรู้ และคำปรึกษาแก่เกษตรกรผู้ปลูกลำไย แต่ยังมีปัญหาการขาดแคลนบุคลากร เพราะในพื้นที่ตำบลขัวมุงไม่มีเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล หรือนักวิชาการเกษตรประจำตำบล มีเพียงเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ ซึ่งต้องรับผิดชอบดูแลทั้งอำเภอสารก็ทำให้เกษตรกรไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร และความรู้ เทคโนโลยีต่าง ๆ เท่าที่ควร

4.1.6 เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในตำบลขัวมุง

จากการศึกษา และเก็บข้อมูล ได้ทราบข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ดังนี้

1) เพศของเกษตรกร

พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยเป็นเพศชาย ร้อยละ 74.46 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 25.54 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 เกษตรกรชาวสวนลำไยจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	102	25.54
หญิง	35	74.46
รวม	137	100.00

2) รายได้ต่อเดือน

รายได้ของเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ 2,001 - 4,000 บาท ร้อยละ 64.86 รองลงมา มีรายได้ 4,001 - 6,000 บาท ร้อยละ 21.62 มีรายได้ 1 - 2,000 บาท ร้อยละ 7.21 มีรายได้ 6,001 - 8,000 บาท ร้อยละ 3.61 และมีรายได้ มากกว่า 8,000 บาท ร้อยละ 2.70 เกษตรกรมีรายได้น้อยที่สุด 500 บาท มีรายได้สูงที่สุด 20,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ย 3,594.60 บาท (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 รายได้ต่อเดือนของเกษตรกร

รายได้ (บาท / เดือน)	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 2,000	8	7.21
2,001 - 4,000	72	64.86
4,001 - 6,000	24	21.62
6,001 - 8,000	4	3.61
มากกว่า 8,000	3	2.70
รวม	111*	100.00

รายได้น้อยที่สุด 500 บาท/เดือน

รายได้เฉลี่ย 3,594.60 บาท/เดือน

รายได้สูงที่สุด 20,000 บาท/เดือน

*จำนวนเกษตรกรที่ให้ข้อมูล

3) พื้นที่ถือครอง

พื้นที่ถือครองของเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครองทั้งหมด 1 - 5 ไร่ ร้อยละ 75.18 รองลงมา มีพื้นที่ถือครองทั้งหมด 6 - 10 ไร่ ร้อยละ 19.71 มีพื้นที่ถือครองทั้งหมด 11 - 15 ไร่ ร้อยละ 2.92 มีพื้นที่ถือครองทั้งหมด 16 - 20 ไร่ ร้อยละ 0.73 มีพื้นที่ถือครองทั้งหมด 21 - 25 ไร่ ร้อยละ 0.73 และมีพื้นที่ถือครองทั้งหมด 26 - 30 ไร่ ร้อยละ 0.73 และมีพื้นที่ถือครองทั้งหมดต่ำสุด 1 ไร่ และมีพื้นที่ถือครองทั้งหมดสูงที่สุด 30 ไร่ พื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 4.76 ไร่ (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 การถือครองที่ดินทั้งหมดของเกษตรกร

การถือครองที่ดิน (ไร่)	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
1 - 5	103	75.18
6 - 10	27	19.71
11 - 15	4	2.92
16 - 20	1	0.73
21 - 25	1	0.73
26 - 30	1	0.73
รวม	137	100.00

พื้นที่ถือครองทั้งหมดต่ำที่สุด 1 ไร่

พื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 4.76 ไร่

พื้นที่ถือครองทั้งหมดสูงที่สุด 30 ไร่

4) พื้นที่อยู่อาศัย

พื้นที่อยู่อาศัย ของเกษตรกรผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนใหญ่มีพื้นที่อยู่อาศัยน้อยกว่า 2 ไร่ ร้อยละ 97.81 และมีพื้นที่อยู่อาศัย 3 - 4 ไร่ ร้อยละ 2.19 เกษตรกรมีพื้นที่อยู่อาศัยน้อยที่สุด 50 ตารางวา มีพื้นที่อยู่อาศัยมากที่สุด 3 ไร่ และมีพื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 1.43 ไร่ (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 พื้นที่อยู่อาศัยของเกษตรกร

พื้นที่อยู่อาศัย (ไร่)	ครัวเรือน	ร้อยละ
น้อยกว่า 2	134	97.81
3 - 4	3	2.19
5 - 6	0	0.00
รวม	137	100.00

พื้นที่อยู่อาศัยน้อยที่สุด 50 ตารางวา

พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 1.43 ไร่

พื้นที่อยู่อาศัยมากที่สุด 3 ไร่

5) พื้นที่ปลูกลำไย

พื้นที่ปลูกลำไยของเกษตรกรผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกลำไย 1 – 5 ไร่ ร้อยละ 78.90 รองลงมาพื้นที่ปลูกลำไย 6 – 10 ไร่ ร้อยละ 17.43 พื้นที่ปลูกลำไย 11 – 15 ไร่ ร้อยละ 1.83 พื้นที่ปลูกลำไย 21 – 25 ไร่ ร้อยละ 0.92 พื้นที่ปลูกลำไย 26 – 30 ไร่ ร้อยละ 0.92 และพื้นที่ปลูกลำไย 16 – 20 ไร่ น้อยที่สุด ร้อยละ 0.00 พื้นที่ปลูกลำไยน้อยที่สุด 1 ไร่ พื้นที่ปลูกลำไยมากที่สุด 29 ไร่ และพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 3.33 ไร่ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 พื้นที่ปลูกลำไย

พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)	ครัวเรือน	ร้อยละ
1 - 5	119	78.90
6 - 10	14	17.43
11 - 15	2	1.83
16 - 20	0	0.00
21 - 25	1	0.92
26 - 30	1	0.92
รวม	137	100.00

พื้นที่ทำการเกษตรน้อยที่สุด 1 ไร่

พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 3.33 ไร่

พื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุด 29 ไร่

4.2 ปัญหาในการเก็บเกี่ยวลำไยสดของเกษตรกรตำบลวังม่วง

การเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยสดจะเริ่มทำการเก็บเกี่ยวประมาณเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายนมีลักษณะการเก็บเกี่ยว และการจำหน่ายที่แตกต่างกันออกไปซึ่งจำแนกได้เป็น 3 ประเภท

1. ตะกร้าพลาสติก หรือกล่องกระดาษ บรรจุ 12 กิโลกรัม การเก็บเกี่ยวแบบนี้จะต้องใช้แรงงานในการเก็บเกี่ยวมาก ประกอบไปด้วยแรงงานในการเก็บลำไยจากต้น แรงงานเดินตะกร้า แรงงานคัดแยกเกรด แรงงานบรรจุตะกร้า ต้องอาศัยความชำนาญและความประณีตของแรงงานในทุกขั้นตอนทำให้มีความล่าช้า แต่การเก็บเกี่ยวประเภทนี้ราคาผลผลิตจะมีราคาสูงที่สุด

2. เข้าม้า/มัดช่อหรือที่เกษตรกรเรียกว่า “การปิดปึก” การเก็บเกี่ยวแบบนี้จะใช้แรงงานเช่นเดียวกับการบรรจุตะกร้าชนิด 12 กิโลกรัม แต่จะใช้ความชำนาญและความประณีตของแรงงานน้อยกว่า ราคาผลผลิตจะถูกกว่าแบบตะกร้า 12 กิโลกรัม

3. การรูดร่วง เป็นการเก็บเกี่ยวที่ทำได้รวดเร็ว และใช้แรงงานน้อยที่สุดคือ แรงงานในการเก็บลำไยจากต้น แรงงานเดินตะกร้า และแรงงานรูด ซึ่งสามารถทำได้รวดเร็วไม่ต้องอาศัยความชำนาญ จึงสามารถเก็บผลผลิตได้จำนวนมากต่อวัน แต่ผลผลิตประเภทนี้จะมีราคาถูกที่สุด

ตารางที่ 16 ปัญหาการเก็บเกี่ยวลำไยสดแยกตามลักษณะการเก็บเกี่ยว

ประเภทการเก็บเกี่ยว	ปัญหา	สาเหตุ
การเก็บลำไยสดจากต้น	1) ขาดแรงงานที่มีความชำนาญ 2) จำนวนแรงงานไม่เพียงพอ 3) ค่าใช้จ่ายแรงงานราคาสูง	1) แรงงานเป็นแรงงานผู้สูงอายุ 2) ต้นลำไยมีลักษณะสูง ลักษณะงานเป็นงานที่เสี่ยงอันตราย
บรรจุลงตะกร้าพลาสติก หรือ กล่องกระดาษ บรรจุ 12 กิโลกรัม	1) ขาดแรงงานที่มีความชำนาญ 2) จำนวนแรงงานไม่เพียงพอ 3) ค่าใช้จ่ายแรงงานราคาสูง	1) แรงงานเป็นแรงงานผู้สูงอายุ 2) แรงงานเป็นแรงงานต่างด้าว 3) วันแรงงานเข้าสู่ระบบ อุตสาหกรรม
การเข้าม้า/มัดช่อ	1) ขาดแรงงานที่มีความชำนาญ 2) จำนวนแรงงานไม่เพียงพอ 3) ค่าใช้จ่ายแรงงานราคาสูง	1) แรงงานเป็นแรงงานผู้สูงอายุ 2) แรงงานเป็นแรงงานต่างด้าว 3) แรงงานเลือกทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม
การรูดร่วง	ไม่มีปัญหา	ไม่ต้องใช้ความชำนาญและ ทักษะมาก

ปัญหาการเก็บเกี่ยวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยพบปัญหาที่เป็นปัญหาหลักคือปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ปัญหาค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน ปัญหาความชำนาญของแรงงาน และปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ทันและปัญหาย่อยอื่น ๆ ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ปัญหาการเก็บเกี่ยวลำไยสดภาพรวม

	ปัญหา	ความถี่
1.	ค่าจ้างในการเก็บเกี่ยวมีราคาสูง	109
2.	แรงงานในการเก็บเกี่ยวไม่เพียงพอ	100
3.	แรงงานขาดความชำนาญ เนื่องจากแรงงานเป็นแรงงานใหม่ทำให้ทำงานล่าช้า ต้องมีการฝึกฝน	81
4.	ปัญหาการปะปนลำไยเกรดเล็กในลำไยเกรดใหญ่	38
5.	ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ทันเนื่องจากผลผลิตมีมาก	38
6.	แรงงานเป็นแรงงานผู้สูงอายุ ทำให้ทำงานล่าช้า	1
7.	ไม่สามารถใช้แรงงานในครัวเรือนได้เพราะทำงานประจำและไม่มีทักษะ	1
8.	แรงงานจากต่างพื้นที่ไม่ไว้วางใจ	1

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2.1 ค่าจ้างในการเก็บเกี่ยวมีราคาสูง

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 79.56 ประสบปัญหาค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานสูง และมีเกษตรกรที่ไม่พบปัญหาค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานสูง ร้อยละ 20.44 ปัญหาค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานสูงมีสาเหตุหลักมาจากเป็นปัญหาต่อเนื่องจากปัญหาการขาดแคลนแรงงาน จึงทำให้ต้องจ้างแรงงานราคาแพง ซึ่งเป็นการแข่งขันแรงงานที่หาได้ยาก โดยเฉพาะแรงงานที่มีความชำนาญยังต้องเสียค่าจ้างแรงงานแพงเพื่อแข่งตัวมาทำงาน ประกอบกับลักษณะของงานเป็นงานที่มีความเสี่ยงและอันตราย โดยเฉพาะแรงงานในการเก็บลำไยจากต้นที่ต้องอาศัยความอดทน และเหตุผลอีกประการคือเมื่อผลผลิตสุกเต็มที่มีความจำเป็นต้องทำการเก็บเกี่ยว ถึงแม้แรงงานจะมีราคาแพงก็ต้องจ้าง เพราะไม่เช่นนั้นผลผลิตก็จะร่วง ทำให้ไม่ได้ผลตอบแทนเลย

วิธีการแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานสูงสามารถทำได้โดยใช้แรงงานในครัวเรือน จ้างแรงงานที่มีความอดทน และสามารถทำงานได้หลายแผนก

สาเหตุปัญหาค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานสูง

1. การขาดแคลนแรงงาน จึงทำให้ต้องจ้างแรงงานราคาแพง
2. แรงงานที่มีความชำนาญยังต้องเสียค่าจ้างแรงงานแพง
3. เมื่อผลผลิตสุกเต็มที่มีความจำเป็นต้องการเก็บเกี่ยว ถึงแม้แรงงานจะมีราคาแพงก็ต้อง

จ้าง

4.2.1.1 ค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานการเก็บผลผลิตลำไยปี 2551

แรงงานที่เป็นปัญหาหลักสำหรับปัญหาค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานสูง คือแรงงานในการเก็บเพราะเป็นแรงงานที่ต้องอาศัยประสบการณ์และความชำนาญสูงมาก และเป็นงานที่เสี่ยงต่ออันตรายสูงที่สุดจึงทำให้ค่าจ้างแรงงานสูงที่สุด ถ้าเป็นแรงงานที่มีประสบการณ์และความชำนาญมากก็จะมีค่าจ้างแรงงานที่สูงตามไปด้วย โดยค่าจ้างแรงงานในการเก็บสูงที่สุด 350 บาท/วัน ค่าจ้างแรงงานในการเก็บต่ำที่สุด 120 บาท/วัน ค่าจ้างแรงงานในการเก็บเฉลี่ย 273.51 บาทต่อวัน รองลงมาคือแรงงานในการบรรจุตะกร้า ค่าจ้างแรงงานในการบรรจุตะกร้าสูงที่สุด 300 บาท/วัน ค่าจ้างแรงงานในการบรรจุตะกร้าต่ำที่สุด 100 บาท/วัน ค่าจ้างแรงงานในการบรรจุตะกร้าเฉลี่ย 176.49 บาท/วัน และค่าจ้างแรงงานในการเดินตะกร้าสูงที่สุด 280 บาท/วัน ค่าจ้างแรงงานในการเดินตะกร้าต่ำที่สุด 120 บาท/วัน ค่าจ้างแรงงานในการเดินตะกร้าเฉลี่ย 161.14 บาท/วัน และค่าจ้างแรงงานที่เสียค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดคือแรงงานในการคัดแยกเกรด โดยค่าจ้างแรงงานในการคัดแยกเกรดสูงที่สุด 250 บาท/วัน ค่าจ้างแรงงานในการคัดแยกเกรดต่ำที่สุด 100 บาท/วัน ค่าจ้างแรงงานในการคัดแยกเกรดเฉลี่ย 144.23 บาท/วัน (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานการเก็บผลผลิตลำไยปี 2551

ค่าจ้างแรงงาน	ค่าจ้างแรงงาน สูงที่สุด (บาท/วัน)	ค่าจ้างแรงงาน ต่ำที่สุด (บาท/วัน)	ค่าจ้างแรงงาน เฉลี่ย (บาท/วัน)
แรงงานเก็บลำไยจากต้น	350	120	273.51
แรงงานเดินตะกร้า	280	100	161.14
แรงงานคัดเกรด	250	100	144.23
แรงงานบรรจุตะกร้า	300	100	176.49

4.2.2 ปัญหาแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่เพียงพอ

ปัญหาแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่เพียงพอผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย พบปัญหาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยสด ร้อยละ 73.63 และไม่พบปัญหา ร้อยละ 26.37 สาเหตุของการเกิดปัญหาแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่เพียงพอ มีสาเหตุหลักมาจาก เกษตรกรในพื้นที่ปลูกลำไยเป็นพืชหลัก เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว ผลผลิตสุกพร้อมกัน จึงต้องการแรงงานในการเก็บเกี่ยวจำนวนมาก เป็นสาเหตุหลักทำให้เกิดปัญหาแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่เพียงพอ ประกอบกับ ภัยแรงงานได้เข้าสู่ระบบแรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ทำให้มีแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานผู้สูงอายุ และแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่เพียงพอ แนวทางในการแก้ไขสามารถทำได้โดย การหาแรงงานจากต่างพื้นที่ ซึ่งก็ต้องมีการติดต่อประสานงานก่อนที่จะทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อป้องกันปัญหาแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่เพียงพอ การขายเหมาสวนให้กับพ่อค้าคนกลาง เป็นการแก้ไขปัญหาหากเกิดการขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยว

สาเหตุปัญหาแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่เพียงพอ

1. เกษตรกรในพื้นที่ปลูกลำไยเป็นพืชหลัก เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว ผลผลิตสุกพร้อมกัน จึงต้องการแรงงานในการเก็บเกี่ยวจำนวนมาก
2. ภัยแรงงานได้เข้าสู่ระบบแรงงานอุตสาหกรรม เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวจึงขาดแคลนแรงงาน
3. แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานผู้สูงอายุ ขาดความคล่องแคล่วในการทำงาน
4. แรงงานต่างด้าว ไม่มีประสิทธิภาพและความชำนาญงาน

4.2.2.1 ปัญหาขาดแคลนแรงงานในการเก็บลำไยจากต้น

เกษตรกรขาดแคลนแรงงานในการเก็บลำไยจากต้นมากที่สุด มากถึงร้อยละ 78.83 ขาดแคลน ปานกลาง ร้อยละ 12.41ขาดแคลนน้อย ร้อยละ 8.76 และสาเหตุของการขาดแคลนแรงงานในการเก็บลำไยจากต้นเนื่องจากการเก็บลำไยจากต้นเป็นงานที่เสี่ยงอันตราย ต้องอาศัยประสิทธิภาพ และความชำนาญเป็นพิเศษ (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ปัญหาขาดแคลนแรงงานในการเก็บลำไยจากต้น

ระดับปัญหาขาดแคลน แรงงานในการเก็บ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ขาดแคลนมากที่สุด	108	78.83
ขาดแคลนปานกลาง	17	12.41
ขาดแคลนน้อย	12	8.76
รวม	137	100.00

ภาพที่ 1 แรงงานในการเก็บลำไยจากต้น

4.2.2.2 ปัญหาขาดแคลนแรงงานในการเดินตะกร้า

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 59.87 ประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานในการเดินตะกร้าในระดับปานกลาง มีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 5.11 ที่มีปัญหามากทั้งนี้เนื่องจาก แรงงานในการเดินตะกร้าเป็นแรงงานที่ไม่ต้องใช้ประสบการณ์และความชำนาญ แต่เป็นแรงงานที่ต้องใช้ความพยายามและความอดทน เพราะลักษณะงานจะเป็นการแบกตะกร้าผลผลิตลำไยจากแรงงานเก็บไปยังแรงงานคัดเกรด ส่วนใหญ่แรงงานประเภทนี้จะเป็นแรงงานต่างด้าว (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ปัญหาขาดแคลนแรงงานในการเดินตะกร้า

ระดับปัญหาขาดแคลน แรงงานในการเดินตะกร้า	ครัวเรือน	ร้อยละ
ขาดแคลนมากที่สุด	7	5.11
ขาดแคลนปานกลาง	82	59.87
ขาดแคลนน้อย	48	35.04
รวม	137	100.00

ภาพที่ 2 แรงงานในการเดินตะกร้า

4.2.2.3 ปัญหาแรงงานในการคัดแยกเกรดไม่เพียงพอ

ปัญหาแรงงานในการคัดแยกเกรดไม่เพียงพอผลการศึกษาพบว่า การเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ส่วนใหญ่ขาดแคลนแรงงานในการคัดแยกเกรดมากปานกลาง ร้อยละ 70.81 รองลงมาขาดแคลนแรงงานในการคัดแยกเกรดน้อย ร้อยละ 24.81 ขาดแคลนแรงงานในการคัดแยกเกรดมากที่สุด ร้อยละ 4.38 การขาดแคลนแรงงานในการคัดแยกเกรดไม่เพียงพอมีสาเหตุมาจากการคัดเกรดลำไย ต้องใช้ประสบการณ์และความชำนาญในการคัดเกรดเพื่อให้การคัดเกรดมีมาตรฐานที่แน่นอน และต้องมีความอดทนเพราะลักษณะงานเป็นงานกลางแจ้ง ร้อนและอาจเสี่ยงกับแมลงสัตว์กัดต่อย (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ระดับปัญหาขาดแคลนแรงงานในการคัดแยกเกรด

ระดับปัญหาขาดแคลน แรงงานในการคัดเกรด	ครัวเรือน	ร้อยละ
ขาดแคลนมากที่สุด	6	4.38
ขาดแคลนมากปานกลาง	97	70.81
ขาดแคลนน้อย	34	24.81
รวม	137	100.00

ภาพที่ 3 แรงงานในการคัดแยกเกรด

4.2.2.4 ปัญหาแรงงานในการบรรจุตะกร้าไม้เพียงพอ

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 56.93 ขาดแคลนแรงงานในการบรรจุตะกร้า ในระดับ ปานกลาง รองลงมาร้อยละ 31.39 ขาดแคลนแรงงานในการบรรจุตะกร้า น้อย การขาดแคลนแรงงานในการบรรจุตะกร้ามีสาเหตุหลักมาจากการบรรจุลำไยสดลงในตะกร้าเป็นงานที่ต้องใช้ต้องใช้ประสบการณ์และความชำนาญในการบรรจุ แต่ในตำบลข่ามุงประสบกับปัญหานี้น้อย เพราะแรงงานที่มีความชำนาญในการบรรจุตะกร้าและแรงงานในการคัดแยกเกรดเป็นแรงงานที่สามารถทำหน้าที่แทนกันได้ (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ปัญหาแรงงานในการบรรจุตะกร้าไม้เพียงพอ

ปัญหาแรงงานในการบรรจุ ตะกร้า ไม้เพียงพอ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ขาดแคลนมากที่สุด	16	11.69
ขาดแคลนมากปานกลาง	78	56.93
ขาดแคลนน้อย	43	31.39
รวม	137	100.00

ภาพที่ 4 แรงงานในการบรรจุตะกร้า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.2.3 ปัญหาความชำนาญงานของแรงงาน

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 59.12 ประสบกับปัญหาความชำนาญงานของแรงงาน ร้อยละ 40.88 ไม่ประสบกับปัญหาความชำนาญงานของแรงงาน ปัญหาความชำนาญงานของแรงงานส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจาก แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าว และแรงงานผู้สูงอายุ มีความสามารถในการทำงานช้าและไม่มีประสบการณ์และความชำนาญงาน และแรงงานในครัวเรือนที่ส่วนใหญ่เข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม ไม่ได้ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก จึงไม่มีความชำนาญงานเท่าที่ควร นอกจากนี้แรงงานที่นำมาฝึกหัดจนมีประสบการณ์และความชำนาญในฤดูกาลเก็บเกี่ยวที่ผ่านมา เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวปีถัดไปอาจจะ ไปทำงานให้กับเกษตรกรรายอื่นที่ให้ค่าจ้างแรงงานที่ราคาแพงกว่าหรือไม่กลับมาทำงานอีกเพราะงานเป็นงานที่ต้องอาศัยความอดทนสูง จึงทำให้ขาดแคลนแรงงานที่มีประสบการณ์และความชำนาญงาน แนวทางในการแก้ไขปัญหาความชำนาญงานของแรงงานสามารถทำได้โดย การฝึกหัดแรงงานต่างด้าวให้มีประสบการณ์และความชำนาญงาน และเลี้ยงดูด้วยความรักและเอาใจใส่เพื่อให้ในฤดูกาลเก็บเกี่ยวต่อไปจะได้กลับมาทำงาน จะทำให้มีแรงงานที่มีประสบการณ์และความชำนาญงาน (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ปัญหาความชำนาญงานด้านการเก็บเกี่ยวลำไยสดของแรงงาน

ปัญหาความชำนาญงานของแรงงาน	ครัวเรือน	ร้อยละ
พบปัญหา	81	59.12
ไม่พบปัญหา	56	40.88
รวม	137	100.00

4.2.4 การปะปนลำไยเกรดเล็กในลำไยเกรดใหญ่

การปะปนลำไยเกรดเล็กในลำไยเกรดใหญ่ ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 71.53 ให้ทัศนะว่าไม่มีการปลอมปนลำไยเกรดเล็กในลำไยเกรดใหญ่ ส่วนเกษตรกรร้อยละ 28.47 ระบุว่าพบการปะปนลำไยเกรดเล็กในลำไยเกรดใหญ่ ปัญหาการปะปนลำไยเกรดเล็กในลำไยเกรดใหญ่ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการคัดเกรดลำไยจะใช้วิธีการใช้สายตาคาดคะเน ไม่ได้มีเครื่องวัดที่มีมาตรฐานที่แน่นอน ยกเว้นลำไยรูปร่างที่มีเครื่องร่อนลำไยในการคัดเกรดที่เป็นมาตรฐาน จึงทำให้มาตรฐานในการคัดเกรดของแต่ละบุคคล หรือแต่ละท้องที่มีมาตรฐานที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะมาตรฐานระหว่างพ่อค้าคนกลางและเกษตรกร จึงเป็นปัญหาใหญ่นำไปสู่ปัญหาการ

ปะปนลำไยเกรดเล็กในลำไยเกรดใหญ่ ซึ่งเกิดขึ้นด้วยความไม่ได้ตั้งใจในการปะปนแต่สาเหตุหลักมาจากมาตรฐานที่ต่างกัน และอีกสาเหตุหนึ่งมาจากความไม่ชำนาญงานของแรงงานในการคัดเกรด จึงทำให้มีการปะปนลำไยเกรดเล็กในลำไยเกรดใหญ่ ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งของการนำไปสู่ปัญหาการปะปนลำไยเกรดเล็กในลำไยเกรดใหญ่ แนวทางการแก้ไขปัญหาคือการปะปนลำไยเกรดเล็กในลำไยเกรดใหญ่สามารถทำได้โดยการตั้งมาตรฐานของเกรดลำไยให้อยู่ในระดับเดียวกันเพื่อลดปัญหาการปะปนลำไยเกรดเล็กในลำไยเกรดใหญ่ และการสร้างจิตสำนึกให้กับเกษตรกรผู้ผลิตลำไยให้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เพื่อช่วยลดปัญหาได้ (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 การปะปนลำไยเกรดเล็กในลำไยเกรดใหญ่

การปลอมปนลำไยเกรดเล็กใน ลำไยเกรดใหญ่	ครัวเรือน	ร้อยละ
มีปัญหา	39	28.47
ไม่มีปัญหา	98	71.53
รวม	137	100.00

4.2.5 ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ทัน

สำหรับปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ทัน ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่พบปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ทันซึ่งสาเหตุขึ้นกับเกษตรกรที่ทำการผลิตลำไยจำนวนมาก ส่วนเกษตรกรรายย่อยที่มีการผลิตลำไยไม่เกิน 5 ไร่ จะไม่ค่อยประสบกับปัญหานี้ การขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยว เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ทันและในฤดูการเก็บเกี่ยวที่เกิดภัยธรรมชาติ เกิดฝนตกหนัก และเกิดพายุจะทำให้ผลผลิตลำไยที่สุกเต็มที่ร่วงหล่นและเสียหายเก็บเกี่ยวไม่ทัน และอีกสาเหตุหนึ่งมาจากในฤดูการเก็บเกี่ยวราคาผลผลิตตกต่ำมาก จึงทำให้เกษตรกรรอให้ราคาผลผลิตสูงขึ้นจึงจะทำการเก็บเกี่ยวผลผลิต เมื่อผลผลิตลำไยสุกเต็มที่ที่ร่วงหล่นเสียหาย ทำให้เก็บเกี่ยวไม่ทัน แนวทางการแก้ไขปัญหาคือเปลี่ยนจากการเก็บเกี่ยวแล้วบรรจุในการเก็บเกี่ยวตะกร้าซึ่งต้องใช้เวลาและแรงงานมาเป็นการรูดร่วงเพื่อนำลำไยไปแปรรูปเป็นลำไยอบแห้ง ซึ่งจะใช้เวลาและแรงงานในการเก็บเกี่ยวน้อยกว่า

สาเหตุปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ทัน

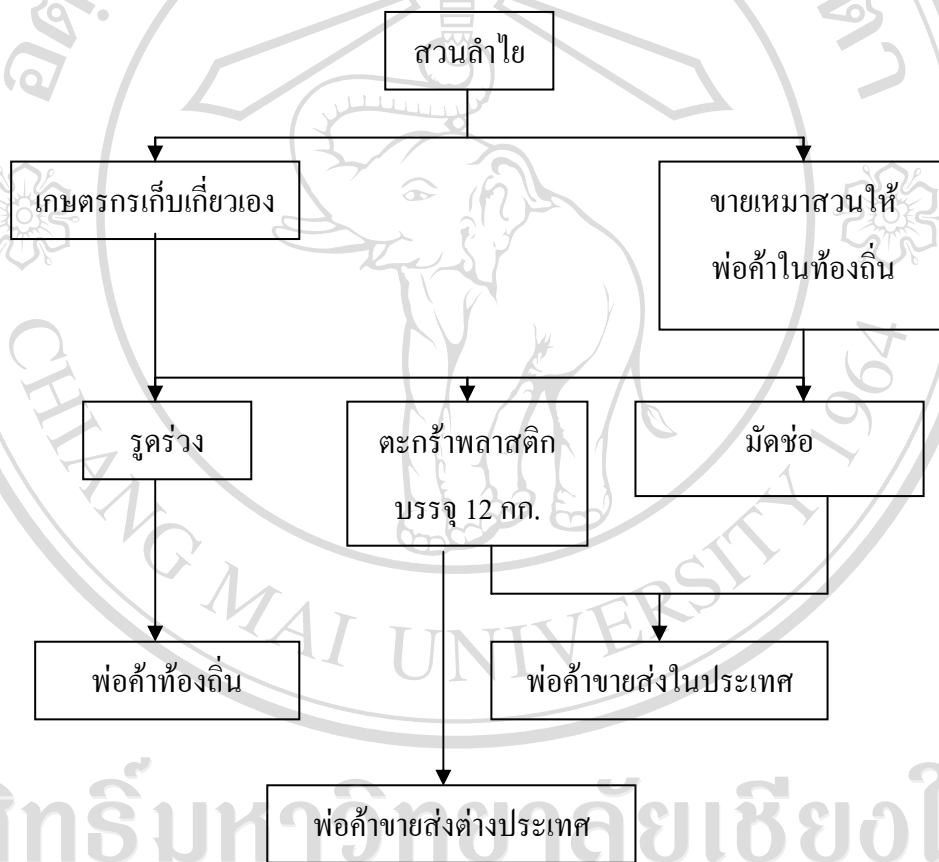
1. การขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยว
2. การเกิดภัยธรรมชาติ เกิดฝนตกหนัก และเกิดพายุจะทำให้ผลผลิตลำไยที่สุกเต็มที่ร่วง

หล่นและเสียหายเก็บเกี่ยวไม่ทัน

3. เมื่อผลผลิตสุกเต็มที่มีความจำเป็นต้องการเก็บเกี่ยว ถึงแม้เกษตรกรรอให้ราคาผลผลิตสูงขึ้นก็จะทำการเก็บเกี่ยวผลผลิต เมื่อผลผลิตต่ำที่สุดเต็มที่จะร่วงหล่นเสียหาย ทำให้เก็บเกี่ยวไม่ทัน

4.3 ปัญหาการจำหน่ายผลผลิตลำไยสด

วิธีการตลาดของลำไยสดในตำบลขี้มูง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่สวนลำไย ไปจนถึงผู้บริโภคซึ่งในกระบวนการเก็บเกี่ยวสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 วิธีการตลาดของลำไยสดในตำบลขี้มูง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหาการจำหน่ายผลผลิตลำไยสดมีปัญหาหลักที่เกิดขึ้นแยกตามประเภทของการจำหน่าย
ได้เป็น 3 ประเภท ดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ปัญหาการจำหน่ายผลผลิตลำไยสดแยกตามประเภท

ประเภท	ปัญหา	สาเหตุ
ลำไยเรียงลงตะกร้าพลาสติก หรือกล่องกระดาษ บรรจุ 12 กิโลกรัม	1) ขาดมาตรฐานในการคัดแยก เกรดที่แน่นอน 2) ราคาผลผลิตตกต่ำ 3) เกษตรกรขาดอำนาจการ ต่อรองเรื่องราคา 4) ตลาดรับซื้อมีน้อยราย	1) การคัดเกรดใช้การคาดคะเน ไม่มีเครื่องวัดที่เป็นมาตรฐาน 2) เกษตรกรขาดการรวมกลุ่ม ในการผลิตและการขาย
เข้ากำ/มัดซ่อ	1) ขาดมาตรฐานในการคัดแยก เกรดที่แน่นอน 2) ราคาผลผลิตตกต่ำ 3) เกษตรกรขาดอำนาจการ ต่อรองเรื่องราคา 4) ตลาดรับซื้อมีน้อยราย	1) การคัดเกรดใช้การคาดคะเน ไม่มีเครื่องวัดที่เป็นมาตรฐาน 2) เกษตรกรขาดการรวมกลุ่ม ในการผลิตและการขาย
รูคว่าง	1) เครื่องร่อนลำไยไม่มี มาตรฐาน 2) เครื่องร่อนลำไยถูกดัดแปลง จากพ่อค้า	1) ไม่มีการตรวจสอบจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) ถูกดัดแปลงจากพ่อค้าเพื่อ เอาเปรียบเกษตรกร

ในการจำหน่ายผลผลิตลำไยสด ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ระบุว่าพบปัญหา

1. เกษตรกรไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต
2. ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ
3. ปัญหาเครื่องร่อน
ลำไยร่วงแต่ละบริษัทมีมาตรฐานไม่เท่ากัน
4. ปัญหามาตรฐานในการคัดเกรดลำไยที่ไม่แน่นอน
5. ปัญหาจำนวนตลาดรับซื้อมีน้อยราย

จะเห็นว่าปัญหาพ่อค้าคนกลางเป็นปัญหาหนึ่งที่เกษตรกรประสบอยู่ เพราะไม่มีอำนาจ
ต่อรอง จึงส่งผลให้ถูกกดราคา ปัญหาผลผลิตออกมากส่งผลให้ราคาตกต่ำและเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่
ทันปัญหาลาดผูกขาดทำให้ราคาถูกกำหนดโดยเจ้าของโรงงาน ปัญหาลำไยตกค้างจากปีการผลิต
ก่อน ๆ ส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาผลผลิตไม่มีคุณภาพเนื่องจากแรงงานไม่มีความชำนาญ

ปัญหาราคาถูกกำหนดจากตลาดต่างประเทศแล้วผ่านผู้ส่งออกทำให้ถูกกดราคา ปัญหาเครื่องร่อนลำไยถูกตัดแปลงโดยพ่อค้า (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 ปัญหาการจำหน่ายผลผลิตลำไยสด

	ปัญหา	ความถี่
1.	ปัญหาเกษตรกรไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต	133
2.	ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ	129
3.	ปัญหาเครื่องร่อนลำไยร่วงแต่ละบริษัทมีมาตรฐานต่างกัน	95
4.	ปัญหามาตรฐานในการคัดเกรดลำไยที่ไม่แน่นอน	83
5.	ปัญหาจำนวนตลาดรับซื้อมีน้อยราย	73
6.	ปัญหาเครื่องร่อนลำไยถูกตัดแปลงโดยพ่อค้า	14
7.	ปัญหาผลผลิตออกมากส่งผลให้ราคาตกต่ำและเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ทัน	7
8.	ปัญหาลำไยตกค้างจากปีการผลิตก่อน ๆ ส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำ	2
9.	ปัญหาราคาถูกกำหนดจากตลาดต่างประเทศแล้วผ่านผู้ส่งออกทำให้ถูกกดราคา	1

หมายเหตุตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.3.1 ปัญหาเกษตรกรไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาเกษตรกรไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิตผลมีสาเหตุหลักมาจากการที่เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มในการผลิตและการขาย ต่างคนต่างขายจึงทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต และตลาดที่รับซื้อเป็นตลาดแบบผูกขาดมีผู้ซื้อรายใหญ่จำนวนมากน้อยรายในการรับซื้อผลผลิตลำไย ส่วนผู้รับซื้อรายย่อยส่วนใหญ่รับซื้อจากเกษตรกรไปขายให้กับผู้รับซื้อ หรือโรงงานรายใหญ่ที่มีอยู่น้อยราย จึงทำให้อำนาจในการกำหนดราคาไปอยู่ที่ผู้รับซื้อรายใหญ่ และสาเหตุอีกสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่ปัญหาเกษตรกรไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิตคือผลผลิตเมื่อสุกเต็มที่ หรือเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตมาจากต้นแล้วจะไม่สามารถเก็บผลผลิตไว้ได้จึงทำให้เกษตรกรต้องขายผลผลิต ถึงแม้จะมีราคาตกต่ำก็ตาม แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือควรมีการสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไย เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองทั้งทางด้านการตลาดหรือด้านอื่น ๆ เช่นการต่อรองราคาสารเคมี ปุ๋ย จากผู้ประกอบการ เป็นต้น และควรมีการสนับสนุนให้มีการปลูกพืชแซม สนับสนุนเมล็ดพันธุ์และเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ในการผลิต รวมไปถึงตลาดใน

การจำหน่ายผลผลิต เพื่อลดปัญหาเมื่อพืชชนิดใดชนิดหนึ่งราคาตกต่ำแต่ยังมีพืชชนิดอื่นที่สามารถขายได้

สาเหตุของปัญหาเกษตรกรไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต

1. เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มในการผลิตและการขาย
2. ตลาดที่รับซื้อเป็นตลาดแบบผูกขาดมีผู้ซื้อรายใหญ่จำนวนน้อยราย
3. ผลผลิตเมื่อสุกเต็มที่ หรือเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตมาจากต้นแล้วจะไม่สามารถเก็บผลผลิตไว้ได้จึงทำให้เกษตรกรต้องขายผลผลิต ถึงแม้จะมีราคาตกต่ำราคา

4.3.2 ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำเป็นปัญหาที่มีสาเหตุหลักมาจากการมีผลผลิตออกสู่ตลาดมาก จึงส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำ เกษตรกรผู้ผลิตลำไยไม่มีการรวมกลุ่มในการขายต่างคนต่างขาย ทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคากับตลาด และอีกสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำคือ การมีสารเคมีตกค้างในผลผลิต ส่งผลให้ตลาดต่างประเทศปฏิเสธการรับซื้อผลผลิตลำไย ตลาดรับซื้อที่มีจำนวนน้อยลง ส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำ แนวทางในการแก้ไขปัญหาผลผลิตตกต่ำคือ มีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตลำไยเพื่อให้มีอำนาจต่อรองราคากับผู้ซื้อ เน้นการผลิตผลผลิตที่มีคุณภาพเพื่อขยายผลผลิตไปสู่ตลาดต่างประเทศ เพื่อส่งผลให้ราคาผลผลิตลำไยสูงขึ้น

สาเหตุปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ

1. มีผลผลิตออกสู่ตลาดมาก
2. เกษตรกรผู้ผลิตลำไยไม่มีการรวมกลุ่มในการขาย ต่างคนต่างขาย ทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคากับตลาด
3. การมีสารเคมีตกค้างในผลผลิต ส่งผลให้ตลาดต่างประเทศปฏิเสธการรับซื้อผลผลิตลำไย ตลาดรับซื้อที่มีจำนวนน้อยลง ส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำ

4.3.3 สาเหตุของปัญหา

4.3.3.1 สาเหตุของปัญหาจำนวนตลาดรับซื้อที่มีน้อยราย

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาจำนวนตลาดรับซื้อที่มีน้อยราย มีสาเหตุมาจากการที่ตลาดรับซื้อขนาดใหญ่มีเพียง 2 แห่งภายในตำบลข้าวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงอบลำไยขนาดใหญ่ จึงทำให้เป็นตลาดผูกขาดราคาจึงถูกกำหนดจากเจ้าของโรงงานส่วนตลาดรับซื้อ หรือพ่อค้า

รายย่อย มีจำนวนมากรายแต่ก็เป็นตลาดที่รับซื้อลำไยสด แล้วส่งเข้าโรงงานใหญ่เพื่อแปรรูป จึงถูกกำหนดราคาจากโรงงาน

สาเหตุของปัญหาจำนวนตลาดรับซื้อมีน้อยราย

1. มีตลาดรับซื้อขนาดใหญ่มีเพียง 2 แห่งภายในตำบลขัวมุง
2. ตลาดเป็นตลาดผูกขาดราคา

4.3.3.2 สาเหตุปัญหามาตรฐานในการคัดเกรดลำไยที่ไม่แน่นอน

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหามาตรฐานในการคัดเกรดลำไยที่ไม่แน่นอนส่วนใหญ่จะพบในลำไยใส่ตะกร้าแบบ 12 กิโลกรัม และลำไยมัดช่อ(ลำไยสดช่อแบบ 20 กิโลกรัม) ส่วนลำไยที่ทำการรูควรงไม่พบปัญหานี้เพราะลำไยรูควรงจะมีเครื่องวัดที่แน่นอน สาเหตุของปัญหาเกิดจากการซื้อขายลำไยแม้ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะมีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนแน่นอน แต่ในทางปฏิบัติไม่มีเครื่องมือที่จะทำการวัดที่ชัดเจนแน่นอน แต่จะเป็นการคาดคะเนจากสายตาของผู้รับซื้อ จึงทำให้มาตรฐานของผู้ซื้อและเกษตรกรแตกต่างกัน แนวทางในการแก้ปัญหามาตรฐานในการคัดเกรดลำไยที่ไม่แน่นอนควรมีเจ้าหน้าที่ออกมาสุ่มตรวจผู้ซื้อและเกษตรกรเพื่อให้ความเป็นกลางเกิดขึ้นในการซื้อขาย อบรมทั้งผู้ค้าและเกษตรกรให้ทราบถึงมาตรฐานที่เป็นกลางสำหรับลำไยในแต่ละเกรดแต่ละชั้น เพื่อให้เข้าใจตรงกันและมีมาตรฐานตรงกัน และที่สำคัญผู้ค้าและเกษตรกรต้องมีความซื่อสัตย์ในการซื้อและการขาย มีคุณธรรมในอาชีพของตนเอง

4.3.3.3 เครื่องร่อนลำไยร่วงแต่ละบริษัทมีมาตรฐานต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาเครื่องร่อนลำไยร่วงแต่ละบริษัทมีมาตรฐานไม่เท่ากันมีสาเหตุมาจากมีหลายบริษัทที่เป็นผู้ทำการผลิตเครื่องร่อนลำไยรูควรง และไม่มีกำหนดมาตรฐานที่แน่นอนและตรงกันเป็นสาเหตุหลักของปัญหา และมีผู้ค้าบางรายที่อาจนำเครื่องร่อนที่ซื้อมาจากบริษัทมาทำการดัดแปลงขนาดของรูตะแกรงให้มีขนาดใหญ่ขึ้นเป็นการเอาเปรียบเกษตรกรและไม่มีการออกมาตรวจสอบมาตรฐานเครื่องร่อนลำไยในผู้รับซื้อรายย่อยจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แนวทางในการแก้ไขปัญหาคควรมีการกำหนดมาตรฐานของรูตะแกรงในเครื่องร่อนลำไยให้มีมาตรฐานที่แน่นอนและเป็นที่ยอมรับ มีการตรวจรับรองคุณภาพของเครื่องร่อนลำไยก่อนนำออกมาจำหน่ายและมีการสุ่มตรวจจากเจ้าหน้าที่หากบริษัทใดหรือผู้ค้าคนใดที่ใช้เครื่องร่อนลำไยที่ไม่ได้มาตรฐานให้มีการห้ามผลิตและค้าขาย

สาเหตุของปัญหาเครื่องร้อนลำไยร่วงแต่ละบริษัทมีมาตรฐานไม่เท่ากัน

1. ไม่มีการกำหนดมาตรฐานที่แน่นอนและตรงกันในการคัดแยกเกรด
2. ผู้ค้าบางรายที่อาจนำเครื่องร้อนที่ซื้อมาจากบริษัทมาทำการดัดแปลงขนาดของระ

ตะแกรงให้มีขนาดใหญ่

3. ไม่มีการออกมาตรวจสอบมาตรฐานเครื่องร้อนลำไยในผู้รับซื้อรายย่อยจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

4.3.3.4 ปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการเก็บเกี่ยวและจำหน่ายลำไยสด

1. ปัญหานี้สิน อันเนื่องมาจากราคาผลผลิตลำไยตกต่ำ ทำให้ไม่คุ้มกับต้นทุนการผลิต ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ได้กู้ยืมมา
2. ปัญหาความปลอดภัย เนื่องจากในฤดูกาลเก็บเกี่ยวมีแรงงานจากต่างพื้นที่ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติที่ใช้แรงงานเข้ามาพักอาศัยในตำบลเป็นจำนวนมาก

4.4 เจ็อนใจที่ทำให้เกิดปัญหาการเก็บเกี่ยวและจำหน่ายลำไยสด

4.4.1 เจ็อนใจของปัญหาที่เกิดจากตัวเกษตรกร

ผลการศึกษาเจ็อนใจที่ทำให้เกิดปัญหาการเก็บเกี่ยวและจำหน่ายลำไยสดที่เกิดจากตัวเกษตรกร เกษตรกรระบุว่า

1. เกษตรกรทำการผลิตลำไยโดยไม่การวางแผนการผลิต ทำให้ผลผลิตออกมา ส่งผลให้ราคาตกต่ำ
2. เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มการผลิต และการจำหน่าย เป็นลักษณะการผลิตต่างคนต่างทำ จึงส่งผลให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองทางด้านราคาผลผลิต ราคาปัจจัยการผลิต และทางด้านสินเชื่อ
3. เกษตรกรไม่มีความรู้ในเรื่องการแปรรูปผลผลิตลำไยสดที่ออกมา จึงไม่นำมาสามารถประยุกต์เมื่อราคาผลผลิตตกต่ำ
4. เกษตรกรขาดการจดบันทึกรายการค่าใช้จ่ายต้นทุนการผลิต จึงไม่ทราบต้นทุนการผลิตที่แท้จริง เมื่อขายผลผลิตแล้วรายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่ลงทุนไป ส่งผลให้เกิดหนี้
5. เกษตรกรมีข้อจำกัดในเรื่องการเก็บเกี่ยวผลผลิต เมื่อผลผลิตสุกเต็มที่ถึงแก่ราคาผลผลิตจะต่ำ แต่ก็จำเป็นต้องรีบขาย

4.4.2 เจื่อนใจของปัญหาที่เกิดจากนโยบายของรัฐบาล

ผลการศึกษาเจื่อนใจที่ทำให้เกิดปัญหาการเก็บเกี่ยวและจำหน่ายลำไยสดที่เกิดจากนโยบายของรัฐบาล เกษตรกรระบุว่า

1. นโยบายการรับจำนำลำไยอบแห้ง ในปี 2543-2547 ทำให้เกษตรกรมั่นใจว่าทางรัฐบาลจะสามารถช่วยลดความเสี่ยงในด้านการตลาด ประกอบกับในปี 2544 ผลผลิตลำไยไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ทำให้มีการเพิ่มพื้นที่ปลูกมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับพื้นที่ปลูก เมื่อรัฐบาลปล่อยให้ราคาเป็นไปตามกลไกของตลาดจึงเกิดผลผลิตล้นตลาด และราคาตกต่ำ
2. การที่รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงราคาผลผลิตลำไยทำให้เกษตรกรมั่นใจว่าสามารถขายผลผลิตในฤดูได้ในราคาที่รัฐบาลกำหนด จึงไม่เกิดแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนแผนการผลิต ส่วนเกษตรกรที่มีศักยภาพมีการปรับเปลี่ยนแผนการผลิตตามผลผลิตลำไยนอกฤดู ซึ่งได้ราคาผลผลิตสูงกว่า และหลีกเลี่ยงปัญหาผลผลิตในฤดูกาลผลิตตกต่ำได้
3. ภาครัฐไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานการซื้อขายที่ชัดเจน ทำให้พ่อค้าคนกลางมีบทบาทในระบบตลาดสูง และมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคารับซื้อจากเกษตรกรในราคาต่ำ
4. ทางภาครัฐไม่สามารถดำเนินการจำกัดพื้นที่ปลูกลำไยได้อย่างประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย จึงทำให้เกิดปัญหาผลผลิตล้นตลาด และราคาตกต่ำ
5. รัฐบาลเน้นนโยบายที่จะเข้าไปช่วยเหลือเกษตรกรแต่ไม่มีนโยบายให้เกษตรกรช่วยเหลือตัวเอง เกษตรกรจึงไม่มีประสิทธิภาพและความสามารถในการผลิตและใช้เทคโนโลยีในการแปรรูปเพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าได้
6. รัฐบาลไม่มีนโยบายในการสนับสนุนผู้ประกอบการให้มีความเข้มแข็งและความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ จึงเสียโอกาสในการพัฒนาการผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลถึงการพัฒนาการผลิตลำไยทั้งระบบ
7. มาตรการแทรกแซงราคาทำให้ผู้ประกอบการขาดต่อการคาดการณ์ราคาวัตถุดิบในแต่ละปี และไม่สามารถกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ลำไยได้อย่างแน่นอน เนื่องจากความผันผวนทางด้านวัตถุดิบ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดความเสี่ยงในการบริหารจัดการการผลิตลำไยแปรรูปของผู้ประกอบการ

8. รัฐบาลมีแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะปลูกลำไยในระบบเชิงเดี่ยว (Mono Crop) ก่อให้เกิดความเสี่ยงแก่เกษตรกร เมื่อเกิดปัญหาราคาลำไยตกต่ำ จะส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรโดยตรง

9. นโยบายภาครัฐไม่สร้างแรงจูงใจเพื่อดึงดูดแรงงานในการผลิตลำไย เพราะฤดูกาลเก็บเกี่ยวมีระยะเวลาเพียง 2 เดือน ส่วนนอกเหนือจากฤดูกาลผลิตจึงไม่มีรายได้ ส่งผลให้แรงงานในการผลิตหันไปประกอบอาชีพอื่น ผลที่ตามมาเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวคือขาดแคลนแรงงาน และค่าจ้างแรงงานสูง

4.5 ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการเก็บเกี่ยวและจำหน่ายลำไยสด

4.5.1 ความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาได้ทราบความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ดังนี้

ความต้องการด้านการเก็บเกี่ยว

1. มีการกำหนดมาตรฐานการผลิต และมาตรฐานในเรื่องเกรดของลำไยที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์ของเกษตรกรในการซื้อขายผ่านพ่อค้าคนกลาง เพื่อให้ไม่ให้อูกกดราคา

ความต้องการด้านการจำหน่าย

1. ต้องการให้ภาครัฐมีการสุ่มตรวจสอบมาตรฐานเครื่องร่อนลำไย
2. รัฐบาลควรมีการกำหนดราคาของผลผลิตลำไยที่เป็นมาตรฐาน ไม่ให้ราคาผลผลิตถูกกำหนดโดยพ่อค้าคนกลาง หรือนายหน้า
3. มีการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยน ภาชนะบรรจุให้มีความสวยงาม และดึงดูดลูกค้า
4. หาดตลาดใหม่ในต่างประเทศ เพื่อขยายตลาดให้กว้างขึ้น เพื่อลดปัญหาผลผลิตล้นตลาด และราคาผลผลิตตกต่ำ

5. ประกันราคาผลผลิต เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นใจในเรื่องราคาผลผลิต

ความต้องการด้านอื่น ๆ

1. มีนโยบายในการส่งเสริม และฝึกฝนการเรียนรู้ในด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากลำไย
2. ภาครัฐควรเล็งเห็นความสำคัญของเกษตรกรมากขึ้น มีนโยบายเข้ามาช่วยเหลือในด้านต่างๆ
3. ลดราคาต้นทุนการผลิต เช่น ปุ๋ย สารเคมีต่าง ๆ
4. ต้องการเจ้าหน้าที่ในการให้คำแนะนำในการดูแล และบำรุงต้นลำไยหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว

5. ต้องการเจ้าหน้าที่ในการให้คำแนะนำในการปฏิบัติ ดูแลลำไยตั้งแต่ก่อนออกดอก จนกระทั่งเก็บเกี่ยว

6. ความรู้ในเรื่องการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด รวมไปถึงสารไล่แมลงจากธรรมชาติ

7. ความรู้ แนวทางวิธีปฏิบัติ ในการผลิตลำไยนอกฤดู

8. แนวทางและวิธีการในการลดต้นทุนการผลิต

9. การรวมกลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็ง ซึ่งตัวเกษตรกรเองไม่มีความรู้ในการบริหารจัดการในเรื่องกลุ่ม

4.4.2 ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการเก็บเกี่ยว

เพื่อลดปัญหาการเก็บเกี่ยวลำไยสด เกษตรกรควรมีการวางแผนการผลิตที่ดี หรือศึกษาเทคโนโลยีในการผลิตลำไยนอกฤดูเพื่อลดปัญหาในเรื่องแรงงาน ทั้งการขาดแคลนแรงงาน และแรงงานขาดความชำนาญ ซึ่งเป็นปัญหาหลักในการเก็บเกี่ยว และมีการติดต่อหาแรงงานเก็บลำไย ก่อนถึงฤดูกาลผลิต เพื่อไม่ให้เกิดการแย่งชิงแรงงานในช่วงที่ผลผลิตลำไยสุกเต็มที่ และควรทำงานกันด้วยความถ้อยทีถ้อยอาศัย เพื่อให้ในฤดูกาลผลิตต่อไปแรงงานเหล่านั้นจะได้กลับมาทำงานอีก ซึ่งก็จะช่วยลดปัญหาแรงงานขาดความชำนาญ และปรับเปลี่ยนการผลิตโดยหันมาให้ความสนใจในเรื่องการปลูกลำไยแบบต้นเดี่ยว ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาแรงงานในการเก็บลำไยจากต้นได้

4.4.3 ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการจำหน่ายลำไยสด

เกษตรกรผู้ปลูกลำไยควรมีการรวมกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง โดยการสนับสนุนจากทางภาครัฐ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองเรื่องราคา และเน้นให้กลุ่มมีศักยภาพในการแปรรูปผลผลิตจากลำไยสด เพื่อช่วยลดปัญหาเมื่อเกิดปัญหาราคาลำไยตกต่ำ หรือผลผลิตล้นตลาด รัฐบาลควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรที่มีศักยภาพและเงินทุนเป็นพ่อค้า เพื่อขยายตลาดในการรับซื้อให้กว้างออกไป ลดปัญหาตลาดผูกขาด และราคาผลผลิตตกต่ำ และเกษตรกรควรมีการผลิตที่มีมาตรฐานเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพ ไม่ถูกกดราคา